

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-502/19

**Kriminaalmenetlus
järgmise isiku suhtes:
Oriol Junqueras Vies**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Tribunal Supremo)

Euroopa Kohtu (suurkoda) 19. detsembri 2019. aasta otsus

Eelotsusetaotlus – Kiirendatud menetlus – Institutsiooniline õigus – Euroopa Liidu kodanik, kes on valitud Euroopa Parlamenti ajal, kui ta viibis kriminaalmenetluse raames eelvangistuses – ELL artikkel 14 – Mõiste „Euroopa Parlamendi liige“ – ELTL artikkel 343 – Liidu ülesannete täitmiseks vajalikud immunitetid – Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll (nr 7) – Artikkel 9 – Euroopa Parlamendi liikmete immunitetid – Immunitet istungipaika sõiduks – Immunitetid istungite ajal – Nende erinevate immunitetide isikuline, ajaline ja sisuline kohaldamisala – Immunitedi äravõtmine Euroopa Parlamendi poolt – Liikmesriigi kohtu taotlus võtta immunitet ära – Akt, mis käsitleb esindajate otsest ja üldist valimist Euroopa Parlamenti – Artikkel 5 – Mandaat – Artikkel 8 – Valimismenetlus – Artikkel 12 – Euroopa Parlamendi liikmete volituste kontrollimine pärast valimistulemuste ametlikku väljakuulutamist – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikli 39 lõige 2 – Euroopa Parlamendi liikmete valimine otsestel ja üldistel valimistel vaba ja salajase hääletuse teel – Kandideerimisõigus

1. *Eelotsuse küsimused – Eelotsuse kiirendatud menetlus – Tingimused – Kiiret menetlemist õigustavad asjaolud – Tõlgendamistaotlus, mis on esitatud eelvangistuse meetme lõpetamisest keeldumise otsuse põhjendatust käsitleva kaebuse raames – Selle menetluse kasutamise lubatavus*
(Euroopa Kohtu põhikiri, artikkel 23a; Euroopa Kohtu kodukord, artikli 105 lõige 1)

(vt punktid 43–45)

2. *Eelotsuse küsimused – Vastuvõetavus – Piirid – Ilmselt asjakohatud küsimused ja oletuslikud küsimused, mis on esitatud kontekstis, mis välistab tarviliku vastuse – Põhikohtuasi, mis käsitleb eelvangistuse meedet – Süüdimõistev kohtuotsus, mis on tehtud pärast eelotsusetaotluse esitamist – Mõju puudumine*
(ELTL artikkel 267)

(vt punktid 51–59)

3. *Euroopa Liidu privileegid ja immunitetid – Euroopa Parlamendi liikmed – Mõiste – Staatus, mis omandati tulemuste ametliku väljakuulutamise tõttu ja sellel hetkel*
(ELTL artikkel 343; akt, mis käsitleb esindajate otsesest ja üldist valimist Euroopa Parlamenti, artikkel 6; Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll, artikkel 9)

(vt punktid 62, 71 ja 75–77)

4. *Euroopa Parlament – Valimised – Liikmesriikide pädevus – Valimismenetlus ja valimistulemuste ametlik väljakuulutamine – Piirid*
(ELL artikkel 2, artikli 10 lõige 1 ja artikli 14 lõige 3; ELTL artikli 223 lõige 1; akt, mis käsitleb esindajate otsesest ja üldist valimist Euroopa Parlamenti, artiklid 8 ja 12)

(vt punktid 63–69)

5. *Euroopa Liidu privileegid ja immunitetid – Euroopa Parlamendi liikmed – Immunitet istungite ajal – Liikmestaatusega seotud immunitet – Ajaline ulatus – Immunitet, mis on kohaldatav Euroopa Parlamendi istungite ja seadusandliku kogu liikmete mandaadi kestuse ajal*
(Akt, mis käsitleb esindajate otsesest ja üldist valimist Euroopa Parlamenti, artikkel 6; Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll, artikli 9 esimene lõik)

(vt punktid 74,77 ja 78)

6. *Euroopa Liidu privileegid ja immunitetid – Euroopa Parlamendi liikmed – Immunitet istungipaika sõiduks – Liikmestaatusega seotud immunitet – Ajaline ulatus – Immunitet, mis on kohaldatav alates valimistulemuste väljakuulutamise hetkest*
(Akt, mis käsitleb esindajate otsesest ja üldist valimist Euroopa Parlamenti, artikkel 6; Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll, artikli 9 teine lõik)

(vt punktid 79–81 ja 85–87)

7. *Euroopa Liidu privileegid ja immunitetid – Euroopa Parlamendi liikmed – Immunitet istungipaika sõiduks – Sisuline ulatus – Euroopa Parlamendi esimesel istungil osalemine – Hõlmamine – Eelvangistuse meede, mis on võetud enne valimistulemuste ametlikku väljakuulutamist – Kehtima jätmise, mis sõltub immunitedi äravõtmise taotlusest*
(Akt, mis käsitleb esindajate otsesest ja üldist valimist Euroopa Parlamenti, artikkel 6; Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll, artikli 9 teine ja kolmas lõik)

(vt punktid 87–92)

Kokkuvõte

Euroopa Parlamenti valitud isik saab selle institutsiooni liikme staatuse alates tulemuste ametlikust väljakuulutamise ja tal on alates sellest hetkest nimetatud staatusega seotud immunitetid

Eelotsusetaotluse kohta tehtud 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsuses Junqueras Vies (C-502/19) täpsustas Euroopa Kohtu suurkoda Euroopa Parlamendi liikmete immunitetide isikulist, ajalist ja sisulist ulatust¹.

Selles kohtuasjas esitas Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) Euroopa Kohtule mitu eelotsuse küsimust, mis käsitlesid protokollis artikli 9 tõlgendamist. Need küsimused esitati seoses kaebusega, mille esitas üks poliitik, kes oli 26. mai 2019. aasta valimistel Euroopa Parlamenti valitud, sellise kohtumääruse peale, millega jäeti rahuldamata taotlus saada erakorraline luba kinnipidamisasutusest väljumiseks. Huvitatud isiku suhtes oli enne neid valimisi võetud eelvangistuse meede seoses kriminaalmenetlusega, mis oli tema suhtes algatatud, kuna ta oli osalenud Kataloonia autonoomses piirkonnas 1. oktoobril 2017 toimunud iseseisvusreferendumi korraldamises. Ta taotles kõnealust luba, et ta saaks täita pärast valimistulemuste väljakuulutamist Hispaania õiguses ettenähtud vorminõuet, mis seisnes keskvalimiskomisjoni ees antavas vandes või töötuses Hispaania põhiseadust järgida, ja hiljem minna Euroopa Parlamenti, et osaleda uue seadusandliku kogu esimesel istungil. Pärast Euroopa Kohtusse pöördumist mõistis Tribunal Supremo 14. oktoobril 2019 kõnealusele isikule 13-aastase vangistuse ja sama pikaks perioodiks kodanikuõiguste absoluutse äravõtmise, mis tähendas kõigi avalike ülesannete täitmise ja avalikel ametikohtadel töötamise keeldu.

Euroopa Kohus leidis esimesena, et Euroopa Parlamenti valitud isik saab parlamendiliikme staatuse valimistulemuste väljakuulutamise tõttu ja sellel hetkel, nii et tal on protokollis artiklis 9 tagatud immunitetid.

Selle kohta märkis Euroopa Kohus, et kuigi 1976. aasta valimisakti² artiklite 8 ja 12 kohaselt reguleerivad valimismenetlust ja tulemuste väljakuulutamist põhimõtteliselt liikmesriikide õigusnormid, väljendab Euroopa Parlamendi liikmete valimine otsestest ja üldistel valimistel vaba ja salajase hääletuse teel³ esindusdemokraatia konstitutsioonilist põhimõtet, mille ulatus on määratletud liidu õiguses endas. Aluslepingutest ja 1976. aasta valimisaktist nähtub aga, et Euroopa Parlamendi liikme staatus tuleneb üksnes huvitatud isiku valimisest ja see staatus omandatakse liikmesriikide poolt valimistulemuste ametliku väljakuulutamise tõttu. Lisaks ilmneb ELTL artiklist 343, et liidul ja seega selle institutsioonidel ning nende liikmetel peavad olema oma ülesannete täitmiseks vajalikud immunitetid.

Teisena otsustas Euroopa Kohus, et isikutel, kes nagu O. Junqueras Vies on valitud Euroopa Parlamendi liikmeks, on immunitetid istungipaika sõiduks, mis on seotud nende liikmestaatusega ja sätestatud protokollis artikli 9 teises lõigus. Nimetatud immuniteedi eesmärk on võimaldada eelkõige seda, et nad saaksid minna Euroopa Parlamenti ja võtta osa selle uue seadusandliku kogu esimesest istungist. Nimelt hõlmab immunitetid istungipaika sõiduks erinevalt esimeses lõigus

¹ Immunitetid, mis on sätestatud ELTL artiklis 343 ja Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokollis (nr 7) (ELT 2012, C 326, lk 266) (edaspidi „protokoll“) artiklis 9.

² Akt, mis käsitleb esindajate otsest ja üldist valimist Euroopa Parlamenti, mis on lisatud nõukogu 20. septembri 1976. aasta otsusele 76/787/ESTÜ, EMÜ, Euratom (EÜT 1976, L 278, lk 1), viimati muudetud nõukogu 25. juuni ja 23. septembri 2002. aasta otsusega 2002/772/EÜ, Euratom (EÜT 2002, L 283, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 137).

³ ELL artikli 14 lõige 3

sätetatud immunitetidest istungite ajal, mis kehtib alates selle esimese istungi avamisest ja Euroopa Parlamendi kõigi istungite kestuse ajal, liikmete sõitmist Euroopa Parlamendi istungipaika, sealhulgas selle esimesele istungile.

Euroopa Kohus tuletas sellega seoses meelde, et protokollis sätestatud immunitetide eesmärk on tagada institutsioonide nõuetekohase toimimise ja sõltumatuse kaitse. Seetõttu rakendab nimetatud protokollis artikli 9 teises lõigus käsitletud immunitet istungipaika sõiduks Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 39 lõikega 2 tagatud kandideerimisõigust, võimaldades kõigil liikmetel alates hetkest, kui nad on valituks kuulutatud, ja sõltumata küsimusest, kas nad on täitnud riigisisese õiguses sätestatud võimalikud vorminõuded, osaleda Euroopa Parlamendi esimesel istungil ilma, et neid sinna sõitmisel takistataks.

Kolmanda ja viimasena otsustas Euroopa Kohus, et Euroopa Parlamendi igale liikmele tagatud immunitet istungipaika sõiduks tähendab, et tuleb lõpetada igasugune eelvangistuse meede, mis võidi tema suhtes võtta enne, kui ta valituks kuulutati, et ta saaks minna Euroopa Parlamenti ja osaleda selle esimesel istungil. Seetõttu, kui pädev liikmesriigi kohus peab vajalikuks jätta selline meede kehtima, peab ta protokollis artikli 9 kolmanda lõigu alusel võimalikult kiiresti paluma Euroopa Parlamendilt, et see võtaks nimetatud immunitedi ära.